

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdaji na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdajo 12.—
Za pol leta, četiri leta in na mesec razmerno.
Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 470.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petiti. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravnništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzobjavna in telefonična poročila.
(Novejše vesti.)

Dunaj 2. Listi javljajo, da se državni zbor snide že 12. t. m.

Praga 2. Vest, katero so prinesli listi, namreč, da praški knez nadškof kardinal Schönborn meni odložiti svoje dostojanstvo in ustopiti v neki italijanski samostan, je neresnična.

Ljubno 2. Nova deželna rudniška šola je bila danes slovesno otvorjena.

Jablonec (Češko) 2. V Silvestrovi noči je tukaj prišlo do tepežev. Sina gostilničarja Blasija so zaklali, nekega delavca ubili in več drugih oseb smrtno ranili.

Budimpešta 2. Danes se je na posebno slovesen način blagoslovilo truplo umrlega člana magijske zbornice in tajnega svetovalca grofa Ladislava Hunyadyja.

Raab 2. V davčnem uradu in v mestnih blagajnah so se dolžni davki in zaostatki plačali, ne da bi jih bilo treba prej iztirjavati.

London 2. „Times“ javlja iz Lime: V Boliviji je izbruhnilo resno revolucionarno gibanje. Vseled tega je pretrgana prevozna trgovina preko Mollende. Tudi v Ecuadorju je velik nemir. V Peru pa je vse mirno. Zakonita garancija in osebna svoboda se je napravila zopet. Najznameniteje stranke v deželi so postavile kandidatoma za bodočo volitev predsednika civilnega inženirja Edvarda Romano, ki je bil vzgojen na Angleškem.

New-York 2. Kakor brzobjavljajo iz Washingtona, javlja general Otis, da je Aguinaldo zginil brez vsega sledu.

Washington 2. Senator Dingley, ki je sestavil po njem imenovani carinski tarif, je nevarno zbolel na pljučni bolezni.

Madrid 2. General Reys je sporočil brzobjavnim potom, da je došel v Manilo. Otoke Visay je dal izprazniti popolnoma, štirinajst trdnjav je dal spustiti v zrak. Čete so v Camboanga.

V imenu „culture“ zoper kulturo in pravo.

III.

Hortis.

Hortis! Ljubi naš prijatelj Hortis! »Duša zlata«, »zvezda tržaška«, »duša ljudstva«, »čas in slava Trsta!« — Če smo pozabili kateri epitetov izza državnoborskih volitev v marec leta 1897, prosimo, naj se nas opozori, slavnega moža pa prosimo, naj nam blagohotno oprostí našo nezadostno točnost v stvareh, ki se tičejo njegove slavne osebe, in naj pomisli blagohotno, da priprosta normalna pamet nima pravega zmisla za pojave — šarlatanstva in harlekinad slaviteljev njegovih!

Tudi ljubi prijatelj Hortis, čegar slava se je širila o državnoborskih volitvah: v frazah, slabih pesmih in še slabših slikah — tudi on je stopil v areno.

Ne da bi mu hoteli kratiti slavo, ki si jo je stekel pred svojimi rojaki tem velikim činom svojim, vendar naj nam dovoli skromno opazko, da napravljaja vsikdar nekoliko komičen utis, ako si kakov dobrovoljček, kakov dobričina, nadevlje oklopje, dviga ščit in se postavlja v pozituro, ka-

kor da hoče v hipu in brez usmiljenja porušiti sovražnika notri v prah! Gledaleci vedo vendar-le, da se za oklopjem in pod šlemom skrivati le nedolžna dušica in nenevarna roka.

Tudi Hortis je govoril torej na protestnem shodu »Progressa«, ta junak — po sili. Ker pa je že moral, dal je revež od sebe vse, kar je imel. Toda z vsem, kar mu je bilo na razpolago, ni mogel pokazati, da bi segal Benussiju in Venezianu niti do ledij, kar se dostaje one umetnosti, ki slika stvari tako, da poslušalec verjame nasprotno od tega, kar je — res. Gospod Hortis naj nam ne zameri, da smo tako odkritosrčni: Hortisa-biblijotekarja, živčnega in brskajočega med prašnimi pergamenti, listinami in šartekami, v vsej časti; tudi Hortisa-pesnika se nočemo dotikati, da-si je dr. Laginja nekoč v državnem zboru — ako se prav spominjamo — nekam maliciozno govoril o Pegazu Hortisovem: ali Hortis-politik slabo se mu sponaša. Kaj čemo: vsi nismo za — vse! In je res večna škoda — g. Hortis naj nam veruje to —, da ne ostaja vsakdo tam, kam o r s o d i!

Le par izgledov hočemo navesti, da dokažemo, da je prav lahko možno, da je kdo »duša ljudstva« in »zvezda tržaška«, poleg tega pa vendar slab, jako slab politik.

Gospod Hortis je povedal, da avstrijska ladija plove proti slavizmu — a to isto dokazujejo in trde mnogi, mnogi drugi in — bolje. Hortis je zatrdil tudi, da so Slovani prepotentni, da žalijo Italijane v cerkvi, na sodišču, na javnih trgih; da, celo v »najčistejem« Piranu so hoteli imeti dvojezične napise! A sedaj hočejo imeti še hrvatski gimnazij v Pazinu za sam — »dišpet« Italijanom! O bože moj! O taki priliki je treba povedati vendar nekoliko več in nekoliko drugače, nego moremo čitati vsaki dan v listih, ki stojijo na nivo kakega »Piccola«. O Hortis! Hortis!

Kje je pravica?! je vskliknil govornik. Italijanom istrskim noče država ustanoviti italijanskega gimnazija, Slovanom paga še ponuja, komaj da so se oglašili! Jej, jej, jej! Kakov argument je to proti hrvatskemu gimnaziju v Pazinu! Če menijo, da jim vlada dela krivice, naj obračunajo z vlado, ne pa, da se radi namišljene krivičnosti vlade do Italijanov maščujejo nad — Slovani!! Kako nizki so vendar, da se ne morejo povspeti na naše stališče: dajte vsem, kar jim treba, samo da daste tudi nam!

In tam gori, na Dunaju namreč, je glas Italijanov — tako je zajokal Hortis — glas upijčega v puščavi!! In grozna slutnja pravi govorniku, da vsi protesti ne bodo nič hasnili Italijanom.

Kako neroden je mož, ko hoče trditi, kar ni res. Gospod Hortis je menda državni poslanec in člen italijanskega kluba v parlamentu dunajskem in kakor tak bi moral poznati nekega barona Malfattija, ki se menda nekoliko bolj spozna v politiki, nego pa — gospod Hortis. Ta baron Malfatti je pripoznal nedavno temu, da se Italijani o urejanju politike morajo ravnati po — dispozicijah vlade. To je menda nasprotno od onega, kar je trdil Hortis! Hortis je tudi zaklical ponosno, da Italijani niso nikdar hoteli pripadati taki večini, kakoršnja je sedanja. Pojte, pojte: seveda ne pripadate, ker — vas niso hoteli!

Mi, sovražniki Italijanov, da stezamo svoje pesti po tuji lasti. Kje, tega ni — dokazal dobri mož in je v ta namen modro molčal o narodopisnih odnošajih v deželi. Od tili slavnega moža bi že smeli pričakovati poleg cenene trditve tudi nekoliko stvarnega dokaza.

Italijani da bi grešili proti narodnemu dostojanstvu in bi kazali pomanjkanje zmisla za svojo lastno korist, ako bi pomagali kovati orožje, namenjeno v uničenje Italijanov. Glejte ga, le ne ve, da tudi drugi niso ravno padli na glavo! Dobri mož naj si le zapomni, da tudi drugim velava zmisel za svojo korist in svoje pravo, da se branijo in ustvarjajo sredstva v obrambo pred orožjem, ki je kujejo Italijani uprav brutalno dolednostjo za uničenje drugih!

Tudi proti socializmom je obrnil Hortis svoje kopje, meneči, da to je najbolj protisocialna, ako kdo pomaga krivici. Gospodu Hortisu se menda niti ne sanja o jedru socialističkega programa, kakor se mu tudi ne sanja, koliko uslug so že storili tržaški socialisti Italijanom prav s tem, da ne izvršujejo svojega programa! Očija le hiti v samostan, ali pa med stare pergamente, pa prav hitro, kajti pota političkih programov so prestrma za-te!

Ako je končno Hortis našteval legendarične čednosti Italijanov, ako se je spominjal »italijanskih bratov« (saj se umemo) in ako je govoril o končni gotovi zmagi, nas je uveril le toliko, da zna ponavljati, kar so že povedali drugi, da torej »zvezda tržaška« ni nikako solnce, ki daje svetlobo drugim, in ne zvezda nepremičnica, ki vodi druge, ampak zvezda-repaticea, ki se leno vleče za drugimi po obzorju laške frazeologije, nadomeščajoče stvarne dokaze.

Ako bi smeli dati gospodu Hortisu dober svet, rekli bi mu hitro, da naj hitro sname šlem, naj odloži oklopje, naj zaluča svoje kopje v kakov muzej za starinarške stvari in naj ne hodi več v areno, kajti v pozituri junaka je tak dobrovoljček le — smešna prikazen! Nismo vsi za vse in gospod Hortis ni za politiko.

Kje si zarja boljših dni?

(Dopis.)

Gospod urednik! Morda se ne strinjate z vsemi mislimi, ki sem jih napisal tu, vendar se nadejam, da mi ne odrečete prostora, ker je baš sedaj, o začetku leta, najumestnejši čas, da dobro premotrimo svoje položanje in da vsakdo pove svoje menenje o potih in načinih, kako bi se dal povspešiti naš vsestranski napredek. Prosim torej in izjavljam, da vsprejemam jaz sam vso moralno odgovornost.

I.

Tako se je torej zopet jedno leto poslovilo od nas, zatono v večnost, v kraljestvo spominov, žalostnih in veselih. Bilo si burno, viharo in šo se ne ve, kake posledice se bodo izvajale iz tvojih dogodkov! Avstrija še stoji. Ali v tej Avstriji je nastala čudna atmosfera, ki se vedno hujša. Vedno bolj se dvigajo valovi narodnostnega bojevanja, nevarnejše in energičnejše se zoperstavljajo slovanske in druge narodnosti nemški vladi, ki se je zajedla v Avstrijo, kakor prvi in zadnji pogoj njenega

centralizma. Pa časi se izpreminjajo, stvari in institucije se preživljajo, pasti mora, kar je nekdaj bilo trdno ko skala. Tako je zapel mrtvaški zvonec tudi nemški hegemoniji v Avstriji, jej še zvonil, in bode zvonil, dokler na njenem grobu ne vzklije lepa cvetka narodnostne enakopravnosti, prave pravičnosti za vse avstrijske, zlasti pa slovanske narodnosti. Vse se giblje, to je zakon narave, kateremu se ne more protiviti nobena sila!

Ta važni politični rezultat nam je rodilo torej minolo leto, v teh pomembnih odnosih prestopamo tudi mi Slovenci v novo leto. In kako naj se vzpričo te narodnostne evolucije oborožimo za nadaljnji boj v avstrijskem konglomeratu? Kakšno je naše politično, zunanje in notranje stanje, kakšna je naša politika? Vse to so vprašanja, ki so dandanes neprecenljive pomembnosti. Skoro pride čas, da tudi nam Slovincem, posije solnce več svobode, nego jo imamo v sedanjim tužnem času; in kruto se bode maščevala ta čas osoda nad nami, ako narod slovenski ne bo pripravljen na te važne trenutke!

»Ilirija vstani«, je klical prvi naš narodni buditelj Vodnik pred enim stoletjem. Pa tisti čas je bila mōra, ki je suženjski tlačila narod slovenski, še prehuda. Dramil se je pač, prebujal počasi. Prišlo je leto 48. in žnjim je stopil tudi on, na narodnostno bojišče, Pol stoletja je minulo od tistega časa; ves ta čas — in bil je to hud, sila hud čas — vztrajal je naš narod v boju za svoj obstanek. Grdili so ga, zaničevali ga, smejali se mu, uničevali ga, a vendar — zdrobili ga niso sovražniki njegovi! Trpel je mnogo in trpi, razviti se ne more, ker mu je treba pred vsem paziti na nasprotnike svoje, ker se mu treba vedno le braniti neposrednih udarcev in se radi tega v notranjem svojem bistvu nikakor ne more temeljito ojačiti in na ta način navdušiti za večje ideje, za večje ideje.

Ali ni ravno naš narod numerično mej najmanjšimi na vsem kontinentu? Ali ni še bolj žalostna resnica, da je narod slovenski, ne gledé na druge odnose, razcepljen na šest kronovin? In ni-li najžalostnejša naposled ta okolnost, da smo mi Slovenci, obkoljeni na vseh naših mejah od smrtnih sovražnikov, o vsem tem navezani na milost ali nemilost nemške birokracije in neprijazne ter neodkritosrčne vlade?!

Te tužne razmere niso samo jasne, marveč kriče in vpijejo — po neobhodno potrebni, nujni sanaciji, ako hočemo sploh, da ohranimo mi Slovenci svojo narodnost in jo rešimo iz sedanje smrtné nevarnosti.

Da se torej slovenski narod v krogu mnogoterih močnejših narodov v Avstriji ojači v narodnostnem oziru, **to je in bōdi prvi in neposredni smoter slovenske politike!** Politični ideal pa, ki naj se v bližnji prihodnosti zastavi našemu stremljenju, sega naj dalje, više. Pripraviti, navdušiti se nam je treba za jugoslovansko idejo, ne samo v podobi oživotvorjenega hrvatskega državnega prava, marveč **zadnji in najlepši cilj naših kakor vseh jugoslovanskih teženj bōdi unifikacija vesoljnega Jugoslovanstva od Drave tja do Carigrada!** Jugoslovanska kraljestva v mejsebojni federalistični zvezi pod avstrijsko dinastijo, to bōdi naš skupni ideal, o katerem dandanes stoprav sanjamo, ki spava dandanes v sreih marsikaterega zavednega Jugoslovana, ki pak baš o reševanju balkanskega velepomembnega vprašanja nedvomno prodre na politično površje; ako se zgodi torej, da se nam ta ideal uresniči, onda je prihodnost — naša! —

Tako si slikajmo torej svojo bodočnost. Ali je, da stopi s temi ideali naše bodočnosti tudi naša sedanjost v nekako ozko pragmatično zvezo, treba je, da nam postane ta ideal zvezda-vodnica za naše delovanje v sedanjosti!

Ako pa prestopimo s pozorišča naše prihodnosti na realna tla sedanjosti v nas Slovincih, ne izognemo se hudemu, žalostnemu razočaranju!

Če si ogledamo slovensko politiko v sedanjem času, če spoznamo dejanske tire, v katerih giblje delovanje za narod, milo in hudo se nam stori pri sreju. Če iščemo vzvišenih namenov ali smotrov v tej politiki, ki živi od dne do dne in se obrača po vsakem najmanjšem vetriču, trudimo se zaman. Sredstva pa, s katerimi se »dela« ta politika, so tako zelo odurna, da preplaše brezdomno vsakega,

še tako domovinsko čutečega rahločutneža in da mora vsakdo, ki hoče vstopiti v ta naš domači boj, nadeti si železni oklep, če noče, da mu v kratkem času ostre nasprotniške pušice ne zamore za blagor domovine naše vnetega sren. Vzpričo vsega tega boja vlada pa v nas stagnacija, ki je neposredna posledica vseobče naše nesloge. **Nesloga rodi razdor in iz razdora izhaja naša propast.**

Kedo da je kriv na tej žalostni prikazni v nas, nočemo razmotrivati; predelikatno bi bilo to vprašanje.

Povdariti hočemo rajše, da nastopajo na slovenski politični pozornosti razne stranke, da so skoro jedini nositelji slovenske politike razna uredništva, ki si ne stavljajo druge važnejše naloge, nego da neusmiljeno streljajo jeden na drugega; da je naša žurnalistika jedino le palestra za najsurovejše osebne napade, da je polemika naša — ki je o razmotrivanju vsakega vprašanja ne samo koristna, marveč naravnost potrebna — izgubila že davno ves in vsaki značaj objektivnosti in da stoji dandanes pod vsako mero dostojnosti; da vlada v politiki pravi pravcati kaos različnih, nezdružljivih menenj; da evete mejsobojno nezaupanje, grdenje, blatenje; da se vse cepi in cepi, razdira in podira, **a ne zida nič, prav nič.** »Omne regnum in se divisum desolabitur«. Naj si jeden drugemu očita krivdo te naše nesloge, te smrtné pregrehe v naši politiki, krivi so vsi, ki jo goje, ker se je ravno z neslogo pokvarila **politična vzgoja** našega naroda, ker je tekom nesloge oslabela naša narodnostna zavest, ker se nam je s to silo razdrobila še ona narodova moč, katero smo si pridobili Slovenci v prvih desetletjih po političnem svojem rojstvu: Sensim sine sensu propadamo! — —

Pa bōdi dovolj žalostnega opisovanja naših domačih razmer. Vprašanje, s katerim je zaključimo najboljše, je: So-li bolesti današnjega časa geneza boljše bodočnosti ali še hujšega zla? Realnost leži razgrnjena pred našimi očmi.

Kako naj naši politični »Herakleji« inavgurirajo bodočo politiko slovensko, da se nam izprazni današnji Avgijev hlev, da se nam povrne srečnejša doba lepših razmer, ki so prvi pogoj blagonosnemu gibanju in proevitjanju tudi na političnem polju?

Prvi in glavni pogoj čile, zavedne in premišljene slovenske politike sestoji v tem, da našemu narodu ustanejo in se uslužijo krepki in zavedni voditelji!

Potrebna je torej takozvana »restauratio in capitibus«. Ti voditelji morajo biti nesebični možje, ki spontanno žrtvujejo narodnemu delu in domovinskemu blagorju vse svoje moči, vse svoje individualne strasti, vso lakomnost, ambicijo, mržnjo in zavist. S svojim znanjem, s svojim talentom, s svojim značajem si pridobe v najkrajšem času zaupanje med narodom, z vstraino delavnostjo si bodo množili upliv na maso in ta svoj upliv bodo uporabljali na reševanju vseh naših političnih vprašanj.

Pa takih voditeljev rabi vsaki, tudi slovenski narod precejšno število. Jeden sam je v najredkejšem slučaju kos neizmerno težavni nalogi voditeljski. Cela vrsta takih mož naj se združi v jedno stranko, ki ne bōdi morda močna po številu, marveč krepka na navdušenju in na duševnem kapitalu posamičnih členov njenih.

Na vsakem mestu, bōdi-si v majoriteti, bōdi-si v minoriteti ali v zdravi opoziciji, povsodi rodila bode taka stranka najlepše sadove svojega vztrajnega delovanja. V kolikih ozirih nam manjka Slovincem organizovanega vodstva, v koliki meri obhutimo neokretnost ljudskega življa ravno radi nedostatnih viših vodilnih faktorjev! Zaradi tega bi bila naloga te dobro organizovane, duševno jake, marljive stranke, ustvariti si obširen, če-tudi težaven program, ki bi zadoščal vsem potrebam slovenske politike, ki bi poleg idealnih svojih smotrov obsegal tudi krepko realno narodno politiko. Tak program kakoršnega Slovenci še nimamo do sedaj, bil bi drugi, nič manje važni pogoj radikalnega zboljšanja naših političnih razmer.

Politični pregled.

TRST, 3. januarja 1899.

Čehi in položaj. Moravski poslanec Stran-sky priobčuje sedaj zanimive članke o položaju, oziroma o taktiki čeških poslancev. Mej drugim pravi: »Dokler so se Mladočehi mogli nadejati, da

bodo dogodki močnejši od grofa Thuna, ni bilo potrebno, da bi Čehi preminjali svoje odnose do ministerskega predsednika in do strank. Sedaj pa so se odnosi premenili. Opozicija je sklenila, nadaljevati, oziroma zopet zapričeti z obstrukcijo in še z večjo silo nego poprej. Zakaj naj bi mi to preprečali, zakaj naj bi križali načrte obstrukcionizma? Kaj nam koristi parlamentarna večina, ako pa vlada ni parlamentarna?! Ob teh odnosih je želeli, da začetek leta 1899. najde češke poslance na potu jasno določene politike, v odnosih jasno določenih, in ne kaljenih ni od meglenih obljub ni od načrtov obledelih po vladi. Aut, aut!

Sedaj je še težko reči, da-li te izjave Stranskega za spremembo stališča Čehov nasproti vladi odgovarjajo mišljenju večine čeških poslancev, ali da vre med istimi, je le naravno iz dvojnega razloga: vsled omahljivosti vlade, katera se ne more odločiti za postopanje, ki bi ugajalo češkim stremljenjem, in potem vsled dejstva, da po neuspešnosti sedanje taktike čeških poslancev si radikalna struja pridobiva vedno več tal med masami češkimi. In prav od tega, da gredo vedno bolj navskriž vladina in češka pota, prihajajo menda vesti, da so ministerstvu Thunovemu dnevi šteti.

Volilna preosnova, kakor jo hočejo oni. Poročilo k načrtu, ki ga hočejo predložiti danes deželnemu zboru tržaškemu, pravi, da se volilni red mora preosnovati v demokratičnem smislu in na podstavi svobode in enakosti. Uvede naj se splošno volilno pravo, odpravijo naj se predpravice posamičnih kategorij. Volilno pravo naj dobi vsakdo, ki ima elementarno izobrazbo, kakor jo zahteva splošni državni zakon, in kistalno biva v Trstu. Izključeni od volilne pravice naj so oni, ki nimajo zadostne izobrazbe, ali ki so nevredni (indignità). Glede vojaških oseb ostanejo določila dosedanjega volilnega reda. Določila glede onih, ki uživajo miloščine, so bolj konkretirana. Pasivna volilna pravica ostane kakor je bila do sedaj, le število zastopnikov se pomnoži v razmerju, kakor je naraslo prebivalstvo.

Takov volilni red naj bi bil zasnovan na demokratični, liberalni podlagi, na podlagi enakopravnosti? To naj bi bilo splošno volilno pravo! To je marveč preosnova volilnega reda v reakcionarnem smislu, kajti določilo o potrebni izobrazbi in o »vrednosti« bi prepuščalo oblastnežem najširše polje za najhujše zlorabe in za svobodno vzkračevanje volilne pravice! Ta ne bi imel zadostno izobrazben, drugi ne bi bil — vreden! V prvi vrsti pa bi bil to atentat na našo okolico. Po krivdi in nemarnosti mestne gospode je po okolici vse polno ljudi, ki si niso mogli pridobiti zahtevane izobrazbe; sedaj pa hočejo vrhu te jedne vnebovpjioče krivice nakopičiti še drugo. Imeli bi torej slučajev, da ne bi imeli volilnega prava taki ljudje, ki plačujejo na stotine davka. Že po dosedanjem volilnem redu se je vzkrčalo volilno pravo stotinam okoličanov, kaj bi bilo še le potem?! Menili bi torej, da je ne more biti vlade, ki bi kaj takega predložila v cesarsko potrdilo!

K položaju na Ogerskem. Če ne glavno, pa najaktuelnejše vprašanje je sedaj volitev preds. zbornice poslancev. Vladni stranki je ležeče na tem, da pride čim prej do volitve, ker se šele potem predloži takozvana lex Tisza, tak ogerski § 14; pa tudi opozicija se menda ne bode upirala dolgo, ker se jej zopet mudi s predlogom, da se baron Banffy stavi pod obtožbo, kajti za razpravo tudi tega predloga je potrebno, da je predsedništvo konstituirano. — Tudi sicer je opozicija doživela precejšnje razočaranje. Glavne svoje načrte je opirala namreč na nado, da bode dežela odrekala plačevanje davkov, toda kolikor je možno soditi po poročilih, prihajajočih iz Budimpešte, so se jej temeljito izjalovil ate nade. Davki prihajajo redno, če tudi parlament ni dovolil v to. — Pogajanja med liberalno vladno stranko in nje desidenti se menda nadaljujejo. Toda za sedaj ne kaže, da bodo ta pogajanja imela kaj uspeha.

Domače vesti.

Malce pojasnila. Pišejo nam: Gospod Hortis je trdil v svojem govoru na protestnem shodu v »Politeama Rossetti«, da vlada noče in noče zasnovati italijanskega gimnazija in je tudi s tem opr-

viševal gonjo proti hrvatskemu gimnaziju v Pazinu, češ: Italijanom ne dajo, da si zahtevajo že toliko let, Slovanom pa že ponujajo, čim so se oglasili.

V prvo treba pojasniti, da Slovani se niso oglasili še le sedaj, ampak da zahtevajo srednjih šol že veliko let, v drugo pa ni res, da vlada noče ničesar storiti za italijansko srednje šolstvo. Mar se ne ponuja vlada, da bi vzela komunalne srednje šole v Trstu v svojo oskrb, toda občina odklanja najodločnejše to ponudbo vlade! In to uslugo hoče vlada napraviti Italijanom v isti čas, ko nam tržaškim Slovincem noče — **noče**, pravimo — pripomoči niti do jedne borne ljudske šole. Kakov švindel je torej to, ako govore, da avstrijska vlada jadra slavizmu nasproti!!

Sedaj so županje na vrsti! Dne 15. se snidejo v Trstu italijanski županje v protest proti hrvatskemu gimnaziju v Pazinu, nota bene, isti županje, ki so že doma uprizorili take proteste. Povsodi so isti režiserji fin jedni in isti protestujejo na raznih krajih. Ni zlomka, da ne bi deževalo protestov. Znajo pa, znaajo, to jim treba pripoznati!

„Slovenski Narod“ nam je došel v povečani in ličnej obliki.

„Naša Sloga“ se bode tiskala odslej v tiskarni konsorecija Edinost.

„Slovanska čitalnica“ v Trstu priredi v letošnji pustni dobi razun plesnih vaj, ki so vsako sredo, v društveni dvorani tri plesne zabave in sicer 14. in 28. januarja ter 11. februarja. S plesno zabavo 14. januarja t. l. bo spojena tudi šaljiva tombola.

Odborova seja pevskega društva „Kolo“ bode prihodnjo sredo, 4. t. m. ob 8 $\frac{1}{2}$ uri zvečer v pevski dvorani.

Pevske vaje so ob nedeljah, ponedeljkih in sredo v ulici Molin piccolo 1.

Tamburaške vaje se vrše ob torkih in petkih za stare tamburaše, ob četrkih in sobotah pa teorija za novince, in sicer v ulici Romagna 20.

Na Silvestrovem večeru „Tržašk. Sokola“ in „Kola“ se je zbrala tolika družba tržaških Slovencev in Slovenk, da je bila redutna dvorana v gledališču „Rossetti“ natlačeno polna. Petje in tamburanje je vodil gosp. pevovodja Vogrič v splošno pohvalo. Več toček so morali ponavljati, posebno pa je ugajal zopet Vogelov zbor „Cigani“ prekrasnim samosplovom dra. Slavika. Originalen je bil gospod J. Stoka v svojem šaljivem nastopu „Smola, frak in klak“. Občinstvo se je zabavalo izborno, kajti predstavljatelj se je zopet pokazal dobrega humorista in komika. Uprav izboren je bil g. Prunk v svojih kupletih. Njega lep, zvoneč bariton se mora omiliti vsakomur. Posebno nam je ugajalo to, da je bil v pevanju in satiri uprav drastičen, a se je vendar v svojem nastopu strogo vzdrževal pretiravanja in vsake ne-decentnosti. Pohvala je bila uprav viharina, občinstvo je zahtevalo še, in še, in g. Prunk je dodajal in dodajal, dokler je — kaj imel. Istotako je bil izvrsten in drastičen v parodiji „Irhaste hlače“.

O polunoči nas je starosta dr. Gregorin lepim, jako umestnim govorom sproved v novo leto. Omenivši burnih dogodkov iz minolega leta je povdarjal prav umestno, da odslej moramo Slovinci začeti misliti in delati — za-se! Tri naloge imamo Slovinci, katerim moramo položiti temelj že v tem letu: okolica mora dobiti okrajno glavarstvo, mesto svojo slovensko šolo, a vsi skupaj — „Narodni dom“! Ko je govornik označil te tri naloge, pritjevali so poslušalci burno in vsklikali: to treba, to treba! In ko je zaključil voščilom „Srečno novo leto!“ je zavrvelo po dvorani: vse je ustalo, čaše so zažvenketale, ljudje so si podajali roke in ponavljali svoje častitke: vsi smo bili prošinjani istim duhom — bratske ljubavi in zloge. Potem je sledilo srečkanje na dobitke ob splošni veselosti. Precej preko polunoči je bilo, ko smo se vračali domov z letošnjega, zares lepega Silvestrovega večera, vsi gotovo z iskreno željo v srečo, da bi nam to leto doneslo, kar je starosta dr. Gregorin voščil tržaškemu Slovincem.

Vabilo na veselico, katero priredé tamburaši v Sv. Petru na Krasu dne 5. prosinca 1899. v „Narodnem hotelu“. Vspored: 1. pl. Farkaš: „Šumi Marica“, udarjajo tamburaši. 2. pl. Farkaš: „Santa Lucia“, (napoljska barkarola), z brač-solo,

udarjajo tamburaši. 3. pl. Farkaš: „Vienne hrvatskih narodnih pjesama“, udarjajo tamburaši. 4. pl. Rothschild: „Chansonette“, gosli s spremljevanjem kitare. 5. pl. Farkaš: „Lepa naša domovina“, udarjajo tamburaši. 6. pl. Farkaš: Poputnica „Hrvatske“, udarjajo tamburaši. 7. pl. Farkaš: „Za jedan časak“, udarjajo tamburaši. 8. Proek: „Planinski roge“, gosli s spremljevanjem kitare. 9. pl. Farkaš: „Domovini i ljubi“, brač-solo, udarjajo tamburaši. 10. pl. Farkaš: „Naprej zastava slave“, udarjajo tamburaši. 11. „Damoklejev meč“, gluma v jednom dejanji. — Začetek ob osmi uri zvečer. — Ustopnina: za osebo 1 krono, za družino 2 kroni.

Na koncertni veselici, ki se bode vršila v petek v „Slovanski čitalnici“, bode sodelovalo društvo „Zarja“ ter popolni, dobro izvežbani rojanski tamburaški zbor. Ker bode program raznovrsten, nadejati se nam je obile udeležbe od strani slov. občinstva, zlasti od slavne mestne inteligence.

Slavni finančni direktorji na znanje. Iz okolice nam poročajo, da so si nekateri davčni eksekutorji izmislili nov zviti maneuver, da morejo svoje laške „monitore“ usiljevati našemu slovenskemu ljudstvu. Ker je namreč naše ljudstvo jelo zahtevati slovenske opomine in si ne upajo naravnost usiljevati laških tiskovin, pa so prišli na to fineso, da vprašujejo ljudstvo, hitro, ko so došli v hišo: „Ne res, vi hočete slovenski opominski list!“ Na pritrdilni odgovor jemljejo kaj ročno kakov papir iz žepa, rekši: „Dobro, zapišem to takoj. Za danes vzemite tega (laškega seveda), prihodnjič dobite slovenskega!“

Tako zavajajo ti eksekutorji ljudstvo, da v dobri veri vsprejema laške liste. Tako postopanje je naravnost nemoralno.

13-leten sovražnik Italijanov „Piccolo“ pripoveduje, kako je neki 13-letni deček zmerjal nekega Italijana — italijanskega podanika — ter žalil italijansko narodnost samo zato, ker je Italijan izustil kako besedo, katero je deček smatral razžaljivo. To je vedno tako: ti italijanski podaniki so najprej prepotentni da žalijo domačine, potem pa, če so skupili, kar so zaslužili, kriče o proganjanju. Dejstvo pa, da so jeli reagovati že 13-letni dečki, je le znak, kako visoko je že prekipelo ogorčenje med našim ljudstvom.

Mrtvo našli so včeraj zjutraj Terezijo Lindemer v njenem stanovanju v ulici Molino a vapore št. 4. Mrtvo truplo so prevedli v mrtvašnico pri sv. Justu. Umrla je vsled starosti.

Različne vesti

Letanje po zraku. Tri načela so, po katerih se skuša omogočiti pletenje po zraku: 1. Aeronaftika uporablja balon z vročim zrakom ali z lahkim plini, ki vzdignejo zrakoplovec kvišku. 2. Aviatika uporablja naprave, podobne tičjim perotim, s katerimi se naj zrakoplovec prav po tičje suče po zraku. Pa oba načina doslej še nista mogla rešiti težavnega problema. 3. Sedaj pa je neki Kress iznašel tretji način, katerega pa menuje aeroplaniko. Zrakoplovni aparat je narejen po istem načelu, kakor papirnati zmaj, katere spuščajo otroci v zrak. Zmaj gre proti vetru, hkratu pa vrvica žene v poševni smeri. Nastane zračni pritisk ob dolenji ploči, kjer se zrak prime v obliki zračnih blazin in ta pritisk požene zmaja v višino, Kress rabi beneinov motor; mnogo takih „zmajev“ doseže veliko silo. Ta aeroplanični zmaj se da baje tudi dobro voditi po zraku. Kress upa, da bomo kmalu imeli med večjimi mesti zračni promet. Priznava pa sam, da bo treba še praktičnih poskusenj.

Bismarck in številka 3. Bismarck je doživel 83 let. Dne 30. novembra 1870. je govoril pri čaju v Versaillesu o svoji smrti in povedal natančno, koliko let bode še živel in katerega leta umrle. „Vem dobro“, je dejal, ko so se drugi zgražali, „je pač mistično število“. Bismarck je bil namreč še nekoliko praznoverski. Nekoliko čudno je, če se datuma njegovega rojstva in smrti seštejeta po številkah, pri čemer se mora šteti seveda smrtni dan 39. julij. Torej: 1. 4. 1815. (rojstni datum) 30. 7. 1898. (smrtni dan) ali 1 + 4 + 1 + 8 + 1 + 5 + 30 + 7 + 1 + 8 + 9 + 8 = 83.

Bismarck je služil trem cesarjem, izvojeval tri vojne, podpisal tri mirovne pogodbe, povzročil sestanek treh cesarjev in ustanovil trozvezo. Njegov družinski grb je nosil nad geslom „In trinitate

robur“ (V trojei moč) troperesno deteljo in tr hrastove liste; imel tri otroke, tri skupine posestev in slednjič je imel konservativce, proste konservativce in nacionalne liberalce, tri glavne stranke in tri lase na svoji pleši.

Svetovni jezik. Za jednotevni jezik vsega človeštva so se že mnogi trudili. Znani so poskusi z volapükom in esperantom, ki niso dosegli namera. Mnogi pravijo, da je angleški jezik prihodnji svetovni jezik, ker je že sedaj najbolje razširjen. A angleški učenjak M. Ellis pravi, da je angleški jezik najmanj sposoben za to in sicer iz sledečih razlogov: Največ jeeljavcev je tam, kjer se govori angleško. Angleži znajo sami svoj jezik jako slabo in med govorce višjih in nižjih slojev je tolik razloček, da se komaj razumejo. Najbolj logični jezik se zdi Ellisu španski jezik.

Priznanje spričeval zrelosti. Iz Berlina poročajo z dne 30. decembra: Državni kancelar je določil, da je priznavanje spričeval zrelosti avstrijskih in ogerskih državnih in komunalnih viših realk od strani nemških oblastij omejit samo na one slučaje, v katerih so nemški državljani vsled izrednih razmer navezani na to, da obiskujejo kako realko v Avstro-Ogerski.

Spremembe v poštnem prometu, sklenjene na poštnem kongresu v Washingtonu. (Dalje.)

Razsežne pošiljatve (Sperrgüter) niso dopuščene. Poštni zavitki podolgaste oblike, kojih dolžina ne presega 1 metra, širina in višina 20 centimetrov ne smatrajo se razsežnimi pošiljatkami ter so v obče dopuščeni.

Povzetje za poštne zavitke sme znašati do zneska 500 gld. oziroma temu jednakega zneska v veljavi dotične dežele in sicer v prometu z Belgijo (1000 frankov), Egiptom (1000 frankov), Nizozemskim (800 mark = 500 gld. holandske veljave), Serbijo (1250 frankov), s e. k. poštinski uradi v Levanti izvzemši one v Drimopolja, Janini in Jeruzalemu (1000 frankov).

Povzetje je dovoljeno do zneska 250 gold. oziroma temu jednakega zneska v veljavi dotične dežele in sicer v prometu z Danskim (400 mark = 360 kron škandinavske veljave), Francosko (500 frankov), Norveškim (400 mark = 360 kron škandinavske veljave), Rumunijo (500 frankov), Švedsko (400 mark = 360 kron škandinavske veljave), Tunisom (500 frankov).

Poleg odprte fakture sme se v prometu s poštini zavitki tudi še prepis naslova pošiljatve in vrhu tega odpošiljalčev naslov, sicer pa nikakoršnega pismenega sporočila pošiljati pridjati.

Odgovornost za poštne zavitke obsega slučaje presile (vis major) v prometu med Avstrijo in Norveškim, Rusijo in Švedskim, ako seje slučaj, ki utemeljuje odgovornost, pripetil v zemljah jedne imenovanih držav. — Odgovornost v slučajih presile velja tudi v prometu z Egiptom za zavitke z napovedano vrednostjo glede prevažanja istih po kopnem, ako je odpošiljavec plačal zavarovalnino 5 centimov = 2 $\frac{1}{2}$ novč. za vsacih 300 frankov napovedane vrednosti. Gledé prevažanja po morju velja odgovornost za slučaje presile samo za prevažanje na ladjah avstrijskega Loyda ter rumunskih ladjah, ako se plača zavarovalnina 30 centimov = 15 novč. za vsacih 300 frankov napovedane vrednosti, za prevažanje na egiptskih ladjah pa, ako se plača zavarovalnina 10 centimov = 5 novč. za vsacih 300 frankov napovedane vrednosti. (Zvršetek pride).

Št. 1.

Oznanilo

c. kr. finančnega ravnateljstva v Trstu dne 1. januarja 1899, s katerim se vnovič razglašajo veljavni roki za plačevanje raznih neposrednih davkov kakor tudi posledice zanemarjanja itd.

Finančno ravnateljstvo naznanja vsled zakona od dne 9. marca 1870. drž. zak. št. 23., da sledeči davki imajo plačevati se v teh le rokih:

a) zemljarina v mesečnih obrokih in to: prvega vsakega meseca naprej;

b) hišno-razredni kakor tudi hišno-najemni davek zunaj mesta Trsta v mesečnih

rokih in to: prvega vsakega meseca naprej; v mestu Trstu in okolici pa se mora plačati hišno-najemni davek 1. marca, 1. junija, 1. septembra in 1. decembra;

e) obča pridobarina se ima plačati za vsako četrtletje naprej 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra. Istotako treba plačati pridobarino od podjetij, podvrženih javnemu dajanju računov, v štirih enakih obrokih 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra;

d) v kolikor se prihodarina ne plača na način, označeni v § 133. zakona od 25. oktobra 1896. drž. zak. št. 220., t. j. potom odbitka, treba jo poravnati v dveh enakih 1. junija, ter 1. decembra dospevalih obrokih;

e) osebno dohodarino je plačati s pridržkom določeb § 234. zakona od 25. oktobra 1896. drž. zak. št. 220., oziroma cesarske naredbe od 8. julija 1898. drž. zak. št. 120., v dveh enakih 1. junija ter 1. decembra dospevalih obrokih. Vsled teh zakonskih odredb so dolžni vsi oni, ki izplačajo dohodke, omenjene v §§ 167. ter 168. gornjega zakona, ako isti niso zgolj spremenljivi, odtegniti prejemnikom od teh dohodkov predpisano osebno dohodarino in plačarino, ki se jim vsakoletno prijavi v to svrhu;

f) 5% davščina od hiš, osvobojenih davka radi zidanja, ima se v onih rokih kakor hišno-najemni davek, t. j. v Trstu in okolici 1. marca, 1. junija, 1. septembra in 1. decembra, zunaj Trsta pa prvega vsakega meseca naprej plačati.

Kdor navedenih neposrednih davkov z državnimi dokladi vred ne plača najpozneje v 14 dneh po preteku roka, določenega za poravnanje vsakega teh davkov, je dolžan plačati zamudne obresti, če preseže posamični redni davek z državnimi dokladi vred za vse leto 5% d.

Zamudne obresti se računajo od dneva, sledečega roku za vplačanje, do dne plačila, tako, da pride 1 $\frac{1}{10}$ kr. na vsakih sto goldinarjev vsaki dan, kar se potirja z dolžnim davkom vred.

Slednjič se opozarjajo plačalci še na, sledečo določbo § 5. zakona od dne 9. marca 1870. drž. zak. št. 23.: »Če bi se o začetku novega davčnega leta še ne bil mogel dolžni davek za to leto posamnim davkoplačevalcem stalno predpisati, naj se davki za ustavno dovoljeni čas plačujejo v znesku, predpisanem za minolo davčno leto, dokler se ne odmerijo novi davki, v katere je potem všteti že izvršena plačila«.

Oton vitez pl. Zimmermann,
c. k. dvorni svetnik in finančni ravnatelj.

Brzjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Dunaj 3. »Neue Freie Presse« javlja, da včerajšnja avdijska ministrskega predsednika barona Banffy-a pred cesarjem, v kateri je leta poročal o politični situaciji, ni donesla — kakor hote vedeti politični krogi — nikake spremembe v situaciji. Uvedenje eventualnih pogajanj za kompromis z opozicijskimi strankami, prepuščeno je razsodnosti ministrskega predsednika.

Budimpešta 3. Dvoboj Banffy-Horanszky izvojeval se je danes. Nasprotnika sta se streljala dvakrat. Ranjen ni bil nobeden njiju.

Budimpešta 3. Današnji dvoboj med Banffy-jem in poslancem Horanszky-jem je trajal kakih osem minut. Dvobojevnika se nista spravila. Oba sta bila burno pozdravljena od svojih pristašev, ko sta došla v zbornico.

Budimpešta 3. Začetkom današnje seje zbornice poslancev je predlagal poslanec Zima, naj se iz zapisnika o zadnji seji odpravi govor Banffyja, češ, da se ta govor v resnici ni izustil. O tem predlogu se je glasovalo po imenih, kar bi značilo, da hoče opozicija obstruirati s takimi glasovanji.

Manila 3. Položaj na Filipinih je skrajno kritičen. Pričakovati je boja med ustaši in Amerikani.

Pariz 3. »Matin« objavlja razgovor z neko ugledno osebo bonapartistične stranke, iz katerega razgovora je razvidno, da se je princ Viktor odločil, da v kratkem preseneti prevratnim činom.

ZALOGA POHIŠTVA IN OGLEDAL

Rafaela Italia

TRST — Via Malcanton št. 1 — TRST

Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in sprejemnice, žimne in peresnice, ogledal in železnih blagajn, po cenah, da se ni bati konkurence.

Slovenke, ko se vračate domov

oglejte si

pekarijo na Riborgo

pred žolo

Frišen kruh, fine moke, frišno in kuhano maslo, ukusne paštete. Vse po ceni!

Sprejema kruh v peko. Naročeno donša se domov.

Odjemalci na debelo dobi odbitek

Priporoča se za obilna obiskovanja

Ivan Šušteršič.

Namizna jabolka

100 klg. 10 gld.

Denar naprej ali pa po povzetju.

Dobiva se pri

Ivanu Razboršek,

Šmartno pri Litiji.

Slovenke pri sv. Jakobu, pozor!

V ulici S. Marco št. 19 je

nova pekarija - prodajalnica,

katera ima na prodaj svež kruh, razne moke za fino in navadno pecivo, izborna masla, frišno in kuhano, in raznošarne sladkarije po navadnih cenah. Sprejema domači kruh v peko. Naročeno pošilja se tudi na dom.

Priporoča se osobito slovenskim materam za pogosto obiskovanje, udani

Florijan Kompara.

Zaloga vina.

Podpisani naznanja slovenskemu občinstvu, da ima svojo zalogo pristnih dalmatinskih vin v Androna San Lorenzo (zadaj za magistratom).

Cena 34 in 36 novč. liter.

Razprodaja v vsakej množini od 5 litrov naprej; na zahtevanje se pošilja tudi na deželo.

Pristnost vina se garantira.

Naročbe se vsprejemajo v ulici del Pane št. 1. (uhod tudi Via Malcanton št. 6).

Jurij Lozić.

BOGOMIL PINO,

urar v Sežani.

Zaloga ur za gospode in gospé, zlatih in srebrnih, z nikalom, nazidnih, budilk itd. itd. itd.

Vsakovrstne poprave

izvršujejo se točno in ceno.

Pri moji tvrdki

Schivitz & Comp. v Trstu

se dobivajo

stroji vsake vrste in potrebščine k istim. Sesalke in brizgalke vsake vrste. Cevi iz kovin, kavčuka in platna. Medeni in broneni ventili, pipe itd. Orodje za obrtništvo in kmetijstvo. Vse iz prvih tu- in inozemskih tovarn. Nove posode »Emeri« in škropilnice proti peronospori svojega izdelka in druge.

Garantiram dobroto vsega blaga.

Cene nizke.

Velika zaloga v ulici Zonta številka 5.

Mat. Živic, inženir.

Izdelujem tudi načrte za napravo novih tovarn, mlinov, vodovodov, cest itd. — Moja tvrdka prevzame tudi izvrševanje istih del.

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897. Kron 159.997.579.—

Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897. » 28.823.375.—

Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.) . . . » 343.860.067.—

V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnicu od » 67.331.351.91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismeno vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, »Tergesteo« Scala IV.

Iščejo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.

Carl Greinitz Neffen,

Na Corsu št. 33.

podružnica Trst.

Piazza della Legna 2.

Železo in razno železno blago na drobno in na debelo.

Priporočajo svojo dobro sortirano zalogo

predmetov za stavbarstvo,

traverze, zaklepe, železo za kovače in facon, stare železnične šine, držaje in ograje, vodnjake, pumpe, železne cevi in take iz vlitnega železa,

vse tehnične predmete, popolne naprave kopelji in stranišč, peči in štedilna ognjišča,

kuhinjsko, namizno in hišno opravo, železne meble in pred ognjem varne blagajne, nagrobne križe in obgrobnje ograje, orodja za vsako obrt.